

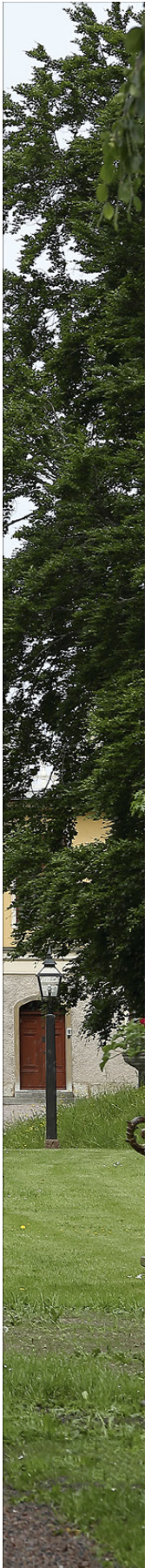
HERRGÅRDSLIV

Hellekis säteri
ligger alldeles
nära Vänern och
i slutningen på
Kinnekulle, ett av
Västergötlands
femton platåberg.

HOS KLINGSPOR *på Kinnekulle*

Wilhelm och Marie Klingspor firar 30 år på Hellekis säteri. Tillsammans har de skapat många nya verksamheter, och i dag kan besökaren äta och dricka, besöka trädgården, spela padel eller ta med sig sin häst på kurs.

Text JÖRGEN CARDELL *Foto* PETER HOLGERSSON

SÄTERI I SENGUSTAVIANSK STIL

HÄR BOR: Wilhelm och Marie Klingspor med de utflugna döttrarna Pauline, Madeleine, Mathilde och Julia.

LÄGE: Hellekis säteri ligger på Kinnekulle i Västergötland intill Vänerns östra sida.

HUVUDBYGGNAD: På grunden av en nedbrunnen byggnad från 1500-talet byggdes 1707 en gård i karolinsk stil.

År 1791 byggdes huset om i nyklassisk stil, arkitekt var Olof Tempelman. Dagens utseende präglas av en sengustaviansk stil.

MARK: 2600 hektar varav 1500 skogsmark, 400 åker och resterande bete och naturreservat.

VERKSAMHETER: Skogsbruk, fastighetsskötsel, jakt samt annan turistverksamhet.

Trädgård öppen för besökare, café och restaurang, padelbana för uthyrning, konstutställningar, antikvitetsaffär samt möjlighet till ridutbildning hos företaget Horse Vision.

LÄS MER: hellekis.se, horse-vision.se

Marie och Wilhelm Klingspor tar emot i entrén på Hellekis säteri.

De två sidobyggnaderna på huvudbyggnaden kallas pocher. Sådana började förekomma vid 1700-talets slut.

Marie Klingspor om sin make:
– Han värnar om skog och mark. Han har även ett stort intresse för hembygden och dess historia.

»Carl von Linné skrev: Kinnekulle är en ljuflig ort«

Resan till Hellekis säteri är släande vacker. Vi åker norrut från Lidköping och upp på det blommande berget Kinnekulle. I den mjuka stigningen passerar vi faluröda stugor och medeltida kyrkor i sten. De gula fälten kontrasterar mot Vänerns djupblå vatten västerut.

Carl von Linné gjorde sin Wästgöta-resa 1746 och i boken om denna beskriver han Kinnekulle som "en plats bland de märkvärdigaste i riket". Han fortsätter "Denna ort är ljufligare än någon annan". Förutom blommor består Kinnekulle även av en stor mängd kalksten vilket påverkar växtligheten.

Hellekis säteri bebos sedan 1915 av släkten Klingspor. Idag är det Wilhelm, oftast kallad Wille, och Marie Klingspor som driver verksamheten. Godset har i flera omgångar tillhört kronan men däremellan vandrat genom olika ätter. Släkten Posse var ägare under sammanlagt 300 år och de flesta byggnader tillkom under deras tid.

Wilhelm och Marie har tagit plats i en vit trädgårdsmöbel. Den ser ut att ha en modern design, men förmodligen är den gjord av den dåvarande gårdssnickaren för hundra år sedan.

– Troligen är den gjord i ask som är ett mycket vanligt träd på Kinnekulle. Tidigare, innan aspskottsjukan, sågs den nästan som ett ogräs, berättar Wille.

Ute i parken som omger säteriet finns fler spännande träd. Valnötsträdet är ovanligt för Sverige.

På försommaren är marken täckt av den vita ramslöken som har en söt vitlöksliknande doft.

Munkängarna är ett fantastiskt besöksmål speciellt på sommaren. Det är ett av de mest värdefulla naturreservaten i Västra Götalands län.

I bottenvåningen hittar man vitkalkade valv med rundade linjer. Hellekis rum och salonger är annars färgstarka, men här gäller den ljusa tonen.

ÄGARE I URVAL

- 1300-talet Torkel Erengislesson.
- 1500-1700-tal Släkten Posse.
- 1800-tal Ramsay, von Arbin och Skjöldebrand.
- 1900-tal Hellekis Cementaktiebolag.
- 1915 Familjen Klingspor.
- 1996 Wilhelm och Marie Klingspor.

I flygelrummet har det alltid
musicerats. Döttrarna Pauline
och Julia spelar gärna här.

Släktporträttet
föreställer Wilhelm
Mauritz Klingspor.

Matsalen ligger på andra våningen.
Känslan är lätt och luftig. Färgerna går
i ljus grått, grön kolmårdsmarmor
och gula väggpartier.

»Det här är Sveriges vackraste perenna rabatt«

– Det har hänt vissa år att vi fått upp till 10 000 nötter och vi har sålt dem på julmarknader, säger Marie Klingspor.

– Vi har också Sveriges största magnoliaträd vill jag påstå, tillägger Wille. Än så länge har inte någon sagt emot mig.

Men det mest intressanta trädet är nog ändå ginkgon. Ginkgo biloba, även kallat kinesiskt tempelträd, sägs vara det äldsta bevarade trädet på jorden. Det hör varken till löv- eller barrträden. Bladen liknar flera tunna barr, som vuxit ihop och bildat solfjäderformade löv. De är ljusst gröna och får en lysande, vacker gul färg på hösten innan de faller av. Ginkgo skapar en japansk stämning genom sina löv och växtformen.

Redan 1934 skapades en perennrabatt och en cirkelrund rosenrabatt i den omgivande parken. Det var Willes farmor, Brita Ramel, som låg bakom. Som född skånska hade hon alltid haft en dröm om att få en egen rosenträdgård. Sedan 1994 kan allmänheten också njuta av blomsterprakten.

– Vi har gjort om undan för undan, säger Marie. Framst handlar det om att få en trädgård med växelvisa blomningar under sommaren.

Den här dagen besöks trädgården av tre damer som gör sina egna trädgårdsturnéer landet runt.

– Det här är Sveriges vackraste perenna rabatt, säger Birgit, en av besökarna, sakkunnigt.

Fasaden på godset har en puts som lyser ockragult med en grusad plan framför. Den första stenbyggnaden fanns på plats under 1500-talet, men efter en brand år 1698 byggdes ett nytt corps-de-logi som var klart 1707. >

Baksidan av säteriet känns mäktigare än framsidan. Klara dagar kan man se Läckö härifrån, med sina tinnar och torn.

I matsalen hänger en målning av Carl Wilhelmsson. Motivet är från Fiskebäckskil där paret Klingspor har ett sommarställe.

På Hellekis säteri finns ett café och en restaurang. Här kan man fika, ta en soppa eller äta en bit mat.

»Vi vill ha en gård med liv i, genom olika verksamheter«

1791 tillkom bland annat de så kallade pocherna, som är distinkta sido-byggnader på slottet.

– Marie och jag flyttade in 1996, berättar Wille. Vi har gjort renoveringar för att huset ska passa oss. Men främst har vi lagt vår kraft exteriört. Det handlar om parken, restaurangen och stallet bland annat.

– Vi vill ha en gård med liv i, säger Marie. Tidigare fanns det många anställda som skapade det. Nu sker det i stället genom de verksamheter som finns här. Vi har haft tur med våra arrendatorer, till exempel ridningen hos Horse Vision.

Den som går till baksidan av slottet slås av att byggnaden så starkt skiftar i karaktär. Här känns den hög, stor och mäktig när den blickar ut över Väneren. Klara dagar kan man se ett annat känt slott. Läckö, med sina tinnar och torn, ligger bara åtta kilometer bort på Källandsö.

Företaget Kinnevik AB har delvis sina rötter på Kinnekulle och Hellekis säteri. Det svenska investmentbolaget grundades 1936 av familjerna Stenbeck, Klingspor och von Horn. Wilhelms farfar med samma namn hade genom företaget inledningsvis aktieinnehav bland annat i Korsnäs och Sandvikens Jernverk. Namnet Kinnevik kommer också från en närliggande del i Väneren.

– Idag har jag avgått efter 24 år i styrelsen, säger Wille Klingspor. Jag var representant från vår ägarfamilj, men följer nu bolaget med oförändrat intresse från sidan. Det är avkastningarna från företaget som gjort att vi kunnat driva verksamheten här på gården.

Padel är en populär sport nu. Paret Klingspor har byggt en bana som kan hyras av allmänheten. Det finns också plats i trädgården för att utöka med fler banor.

Perennrabatten och den övriga trädgården är öppen för besökare. Avenbökshäckarna ger ett bra skydd till perennerna.

Det gamla växthuset har blivit galleri. Den lokala konstnärinnan Lisa Pettersson har här en utställning med digitalt målade fåglar.

Många rabatter anlades 1934 av Willes farmor, Brita Ramel. Här är Louise Varnås i full fart med att beskära.

Ginkgo, som även kallas kinesiskt tempelträd, sägs vara världens äldsta trädart. Det är varken ett barr- eller ett lövträd.

Hellekis har en lång tradition av ridverksamhet. Nu är det Christofer Dahlgren och hans fru Rebecca som undervisar i akademisk ridkonst.

30

»Jan Stenbeck lade upp ett ambitiöst program för mig, jag skulle få inblick i affärer«

Frågan är svår att undvika – vilken kontakt hade Wille med den karismatiske Jan Stenbeck, huvudägare i Kinnevik?

– Första kontakten fick jag som 17-åring i New York där Jan lade upp ett ambitiöst program för mig med syfte att få en inblick i affärer och förbättra engelskan. Han hade då nyligen tagit över styret av Kinnevik och det kändes att han värnade om de gamla vänskapsbanden mellan grundarfamiljerna.

Den vita trenden har inte slagit igenom på Hellekis, även om de vackra valven i bottenvåningen är vitkalkade. Familjen Klingspor har färg överallt. Centralt i huset ligger den stora matsalen på omkring 70 kvadratmeter och som tar 32 sittande gäster.

– Det är det enda rum som vi gjort om helt och hållet, säger Marie. Det skedde runt 1999 och då fick vi in den vackra gröna kolmårdsarmorn.

Färgerna går i grått, gult och grönt i dekorationer som efterliknar olika marmorsorter. Här finns också ett vackert konsolbord under ett porträtt av Wilhelm Mauritz Klingspor. Tidigare har det stått på Villnäs gård i Finland. Det är en gård som bebotts av släkten Mannerheim som också spelar en viktig roll i Hellekis historia.

Willes mamma Lillemor var nämligen född Mannerheim. Marskalken, presidenten och Finlands starke man Gustaf Mannerheim hade en bror som var farförälder till den unga konstnärinnan Lillemor, utbildad vid Konstfack. Efter giftermål med Carl-Gustaf Klingspor 1957 kom hon fortsatt att verka som konstnär och designer bland annat på Rörstrand och Arabia. Vanligtvis finns en stor del av hennes produktion att se på Hellekis, men många delar är för tillfället utlånade till en finsk utställning. Ett annat av Lillemors intressen var hästuppfödning. Tillsammans med maken Carl-Gustaf var hon både hängiven och långvarig uppfödare. Från det lilla fullblodsstallet kom tre galopphästar att vinna svenskt derby.

Självklart finns ridsporten med som en del av Hellekis verksamhet även i dag. Nu är det Christofer och Rebecca Dahlgren som bedriver utbildningar inom akademisk ridkonst och frihetsdressyr. Företaget heter Horse Vision. 40-årige Christofer är den enda ryttaren i Sverige på mästar-nivå i disciplinen akademisk ridkonst.

– Vi är faktiskt bara tre i hela världen. De två andra bor i Tyskland, säger Christofer.

Medvetet har man valt att inte göra disciplinen till en tävlingsgren. Däremot försöker man knyta an till äldre historia inom ridningen, som till exempel när hästar var en viktig del av krig. Det innebär bland annat att man lär in olika rörelser som inte är så vanliga i dagens dressyr; levade och skolsprång.

– Tidigare hade vi en verksamhet då vi hade hästar för inridning eller problemlösning, säger Christofer. Men nu fokuserar vi på undervisning. Vi har veckoelever som kommer hit med sina egna hästar. Det kan vara allt från islandshästar till nordsvenska brukshästar.

Om du inte råkar vara hästägare, kan du ändå motionera på Hellekis. Wilhelm och Marie Klingspor gillar att vara aktiva och vad passar då bättre än att ha en nybyggd padelbana på sin egendom? Den är också öppen för publika bokningar. Padel är trendigt men också historiskt. Många utländska slott i äldre tid hade sina egna banor som gick under namnet bollhus. På 70-talet kallades aktiviteten för mini-tennis. Som så ofta; samma sak – men med nytt namn. □

GODS & GÅRDAR 9.2021